

Refika Sariönder (Heidelberg Üniversitesi)

Globalleşme süreciyle öne çıkan çöküşler, geleneksel sınırların ve ayrımların çözülmesiyle meydana çıktı. Bu süreçte yaşanan düzensizlikleri eski paradigmlar açıklamaya yetmiyor. Dinin küreselleşmede önemli bir yere sahip olmasıyla ve yeni değişimlerle birlikte din sosyolojisinde de analiz kategorilerinin eskidiği, paradigmların değişmesi gerektiği ve dinin sosyolojik olarak ayrı bir alan olarak ele alınması yerine dinin her toplumsal düzeyde bir boyut olarak ele alınması gerektiği üzerinde durulmaya baslandı.

Modernizmin kutsal ve seküler arasına koyduğu keskin sınırın, küreselleşme sürecinde belirsizleşmesi, dinin marjinalleşeceğini iddia eden sekülerizm teorilerinin de sorgulanmasına yol açtı. Din bu teorilerin kendisine uygun gördüğü özel alandan çıkıp gün geçtikçe de kamusallaştı. Kamusallaşan dinden bahsederken siyasallaşma sürecini de ele almak zorundayız, çünkü bir yandan din siyasallaşırken, bir yandan da siyaset dinselleşti.

Aleviliğin kamuya çıkması Türkiye'deki islamcı hareketin güç kazanması ve sosyalist devletlerin çözülmesiyle aynı döneme rastladı. İslamcı hareket ve Kürt hareketi Türkiye gündeminde dinsel ve etnik meselelerin tartışılmasına yol açarak aleviliğin kamusallaşmasının canlanmasına neden oldular. Alevi hareketinin dönüm noktasını oluşturan Sivas olayları ve arkasından gelen Gaziosmanpaşa olayları örgütlerin kurulmasına ivme kazandırdılar.

Alevi örgütleri bir yandan alevi politikasının üretildiği diğer yandan şehirlere göç etmiş Aleviler için cemaat ilişkilerinin ortaya çıktığı ve sürdürüldüğü, dolayısıyla da köy cemaatinin şehir cemaatine dönüştüğü yerler olarak şekillendi. Alevilikteki dinsel formların dönüşmesi de organizasyonlarda gerçekleşti.

Kamusallaşma bağlamında ele alınması gereken bir diğer konu da bu durumun modern toplumdaki tüketim davranışlarına yansımalarıdır. Alevilerin tüketim yönelimlerinin yanı sıra Aleviliğin kendisinin de bir tüketim malzemesi olarak algılanması da önemlidir.